

Projekt „Eesti 20. sajandi (1870–1991) sõjalise ehituspärandi kaardistamine ja analüüs”

Rohuneeme uuem raketibaas (S-125) Viimsi vallas Harju maakonnas

Sisukord

1. Kohustuslikud andmed.....	2
2. Asukoha skeemid	3
3. Fotod.....	10
4. Täiendav info.....	41

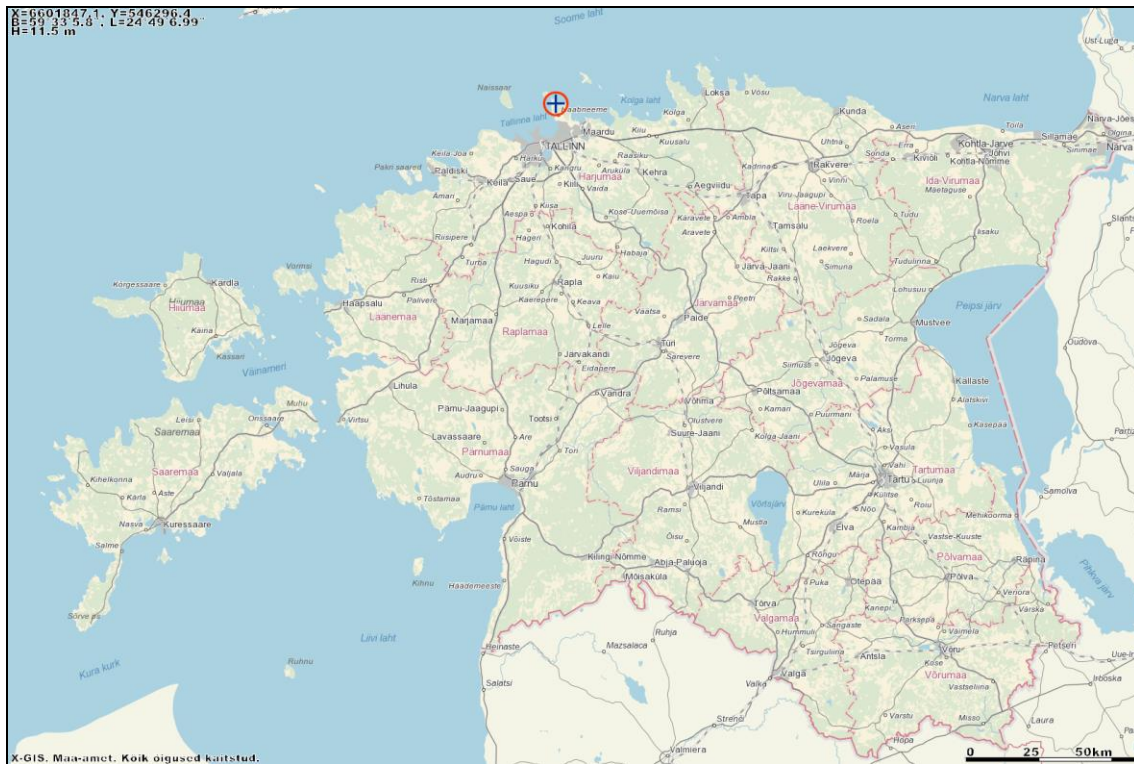
Koostajad:
Ain Tähiste
Mart Mõniste

**Kärdla
2018**

1. Kohustuslikud andmed

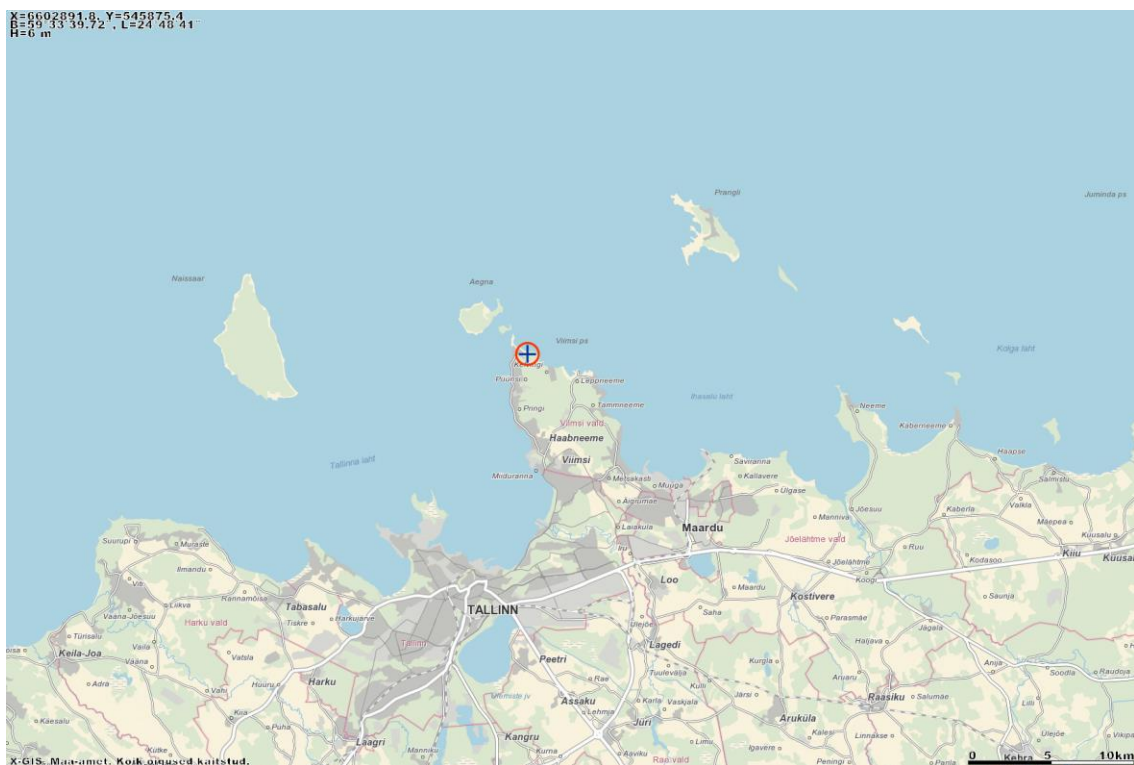
1.1	Algne nimetus	14. seniitraketidivisjon, s/o 56178-R, kutsung „Analog“
1.2	Hilisem(ad), sh praegune(sed) nimetus(ed)	Rohuneeme raketibaas (vanem)
1.3	Aadress	Harju maakond, Viimsi vald, Rohuneeme küla. Komandopunkt: Taga-Oti (1,2 ha), tunnus: 89001:003:0888 Stardipositsioonide ala on jagatud vähemalt 8 kinnistuks. Linnak: Kalmistu tee 17 (13,3 ha), tunnus: 89001:003:1916
1.4	Koordinaadid	6602893.9,545866.7 59°33'39.79", 24°48'40.45"
1.5	Algne teave, sh ajalugu	S-125 divisjon rajati 1968-69, kalmistu juures olnud linnakuhood aga kuulusid algul S-75 (vanemale) divisjonile. Esialgu jagasid 2 divisjoni kasarmuhoonet, hiljem jäi see vana hoonekompleks S-125-le. 1991.a novembris põles seal kasarmu maha. Söökla jäi lõpuni mõlemale divisjonile ühiseks. 1990. a-ni oli seal 9. srdn kompleksiga S-125M. Rohuneemele toodi uus süsteem S-300PS kohale 20. märtsi paiku 1990, 2. aprilliks oli ta juba Rohuneeme kalmistu kõrvale üles pandud. Hiljem viidi divisjon arvatavasti kohaliku elanikkonna survele pisut kaugemale metsa sisse, endise 6. divisjoni (s/o 56178-V, kompleks S-75M3) asukohta.
1.6	Praegune funktsioon	Seisab kasutuseta.
1.7	Seisukorra hinnang	Komandopunkt ja paar garaaži alles. Stardipositsioonid kohati veel äratuntavad.
1.8	Ümbruse lühikirjeldus	Linnak ja Rohuneeme kalmistu paarsada meetrit lõuna pool.
1.9	Joonised	Hoonete ja asukoha skeemid (14)
1.10	Fotod	Tänapäevased fotod (62)
1.11	Seotud ehitised	Rohuneeme vanem raketibaas (S-75)
1.12	Põhiüksus	94. seniitraketibrigaad
1.13	Lisateave	
1.14	Töö teostamise aeg	Välitööde aeg 5.04.2017
1.15	Koostaja andmed	Ain Tähiste, Mart Mõniste

2. Asukoha skeemid

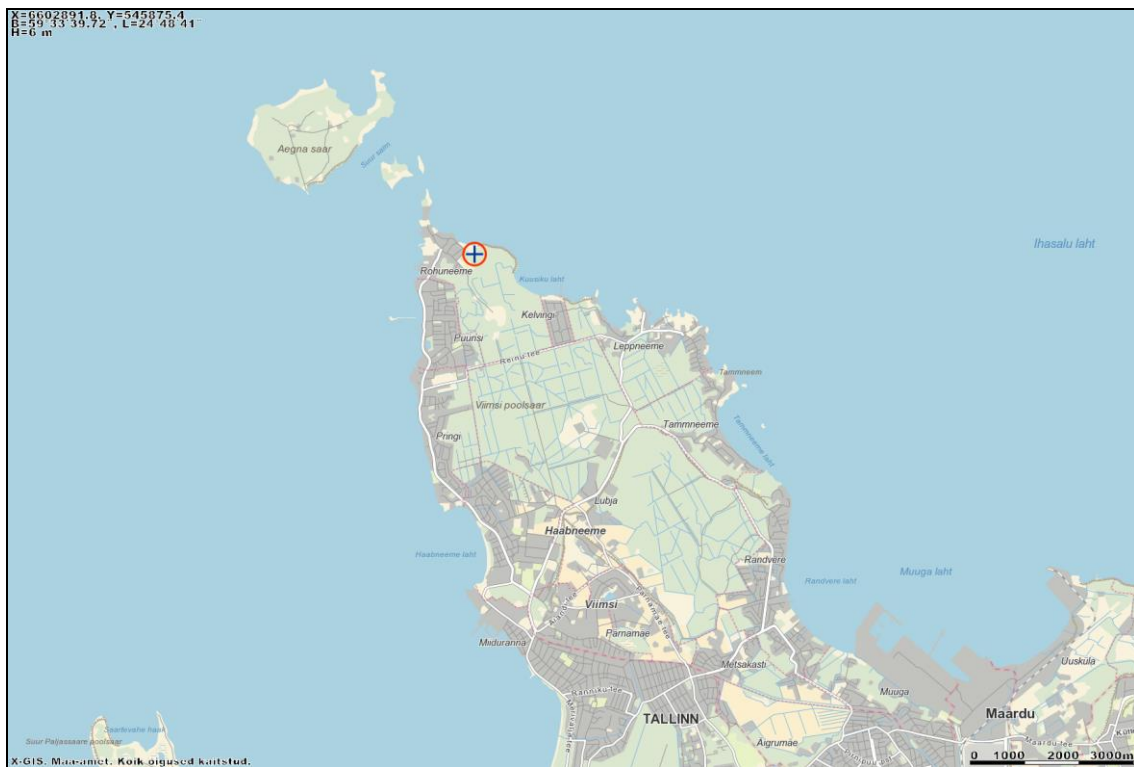
Skeem 1. Rohuneeme uus raketibaas (S-125) Viimsi vallas Harjumaa.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

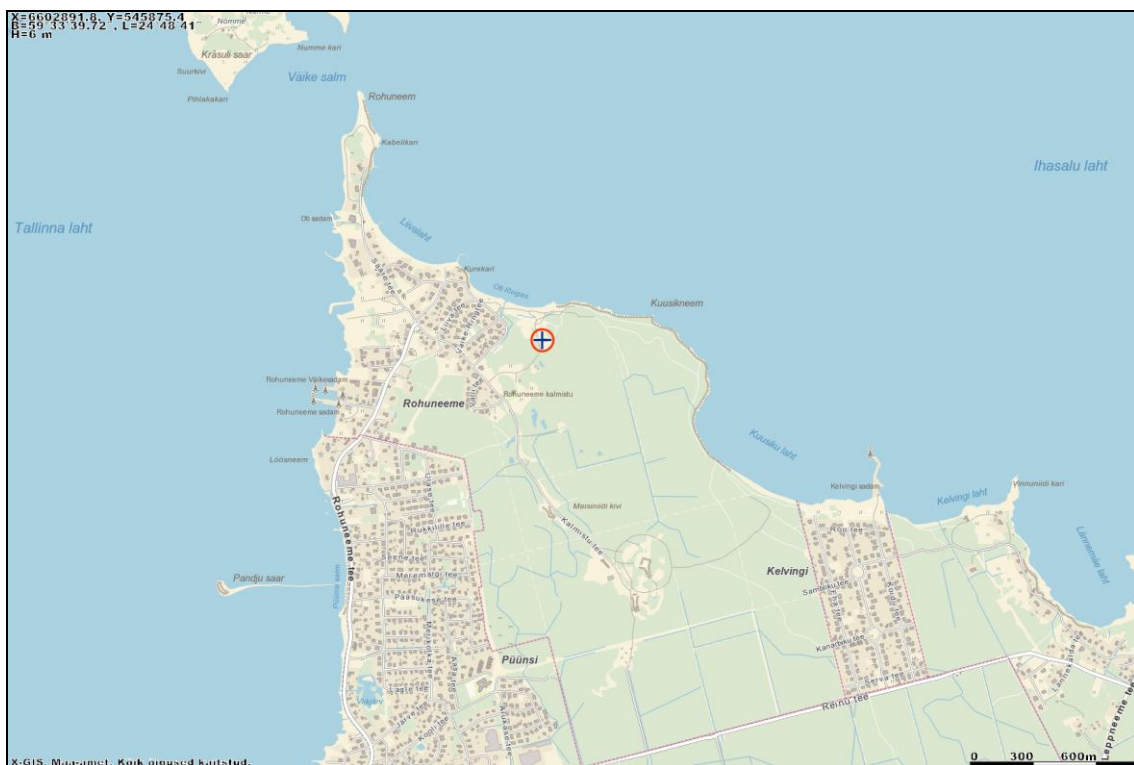

Skeem 2. Rohuneeme uus raketibaas (S-125) Viimsi vallas Harjumaa.

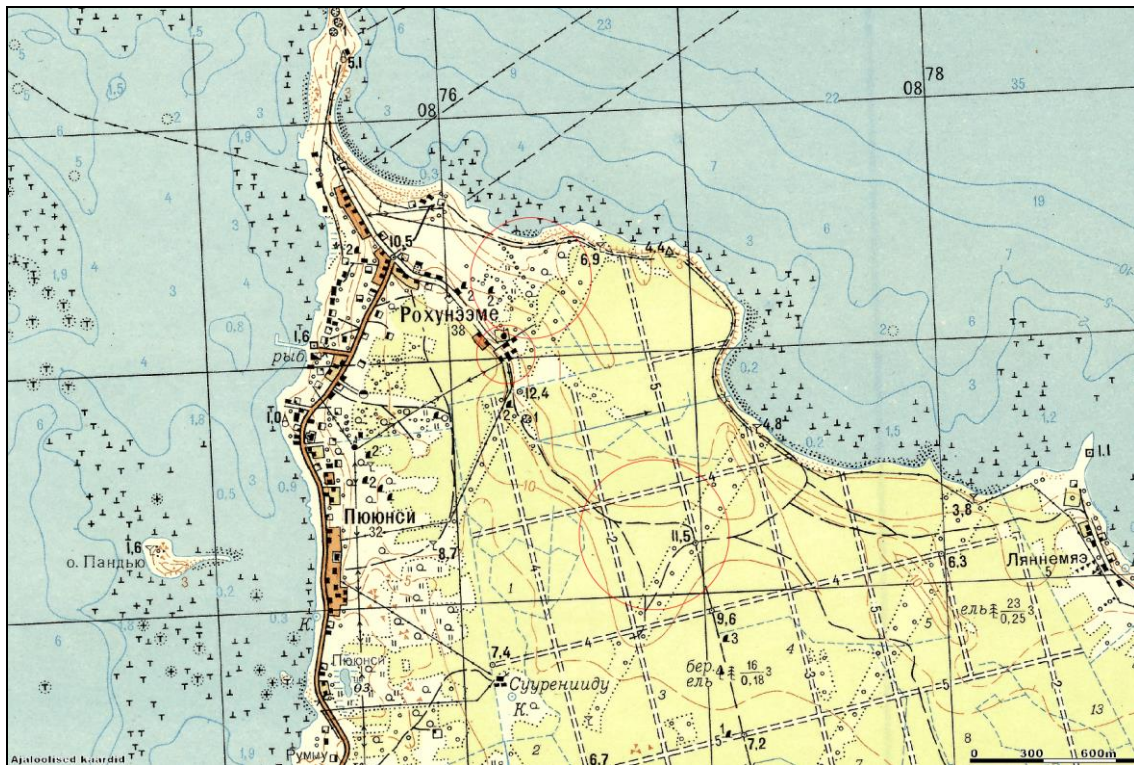
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 3. Rohuneeme uuem raketibaas (S-125) Viimsi vallas Harjumaal.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

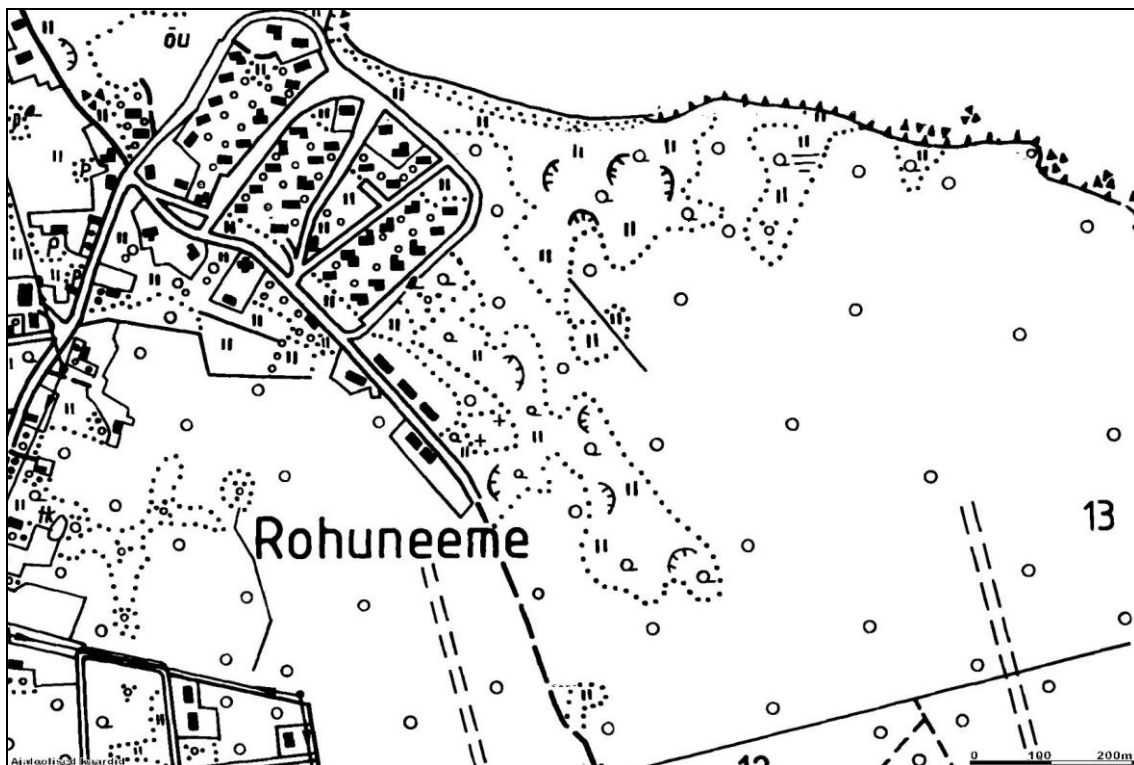

Skeem 4. Rohuneeme uuem raketibaas (S-125) Viimsi vallas Harjumaal.
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 5. Rohuneeme uus raketibaas (S-125). 1961. aasta topokaart. Kalmistu kõrval linnakus on tähistatud 5 hoonet.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 6. Rohuneeme uus raketibaas (S-125). 1989. aasta kaart. Kalmistu juures on märgitud 6 ohvitseride elamut. Linnakut ega stardipositsioone kaardil ei ole.

Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 7. Rohuneeme uus raketibaas (S-125).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 8. Rohuneeme uus raketibaas (S-125).
Allikas: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 9. Rohuneeme uus raketibaas (S-125).

- 1 - ohvitseride elamute ala (kolm 6-korteriga ja kolm 2-korteriga elamut),
- 2 - uus (S-125) positsioonide ala,
- 3 - kahe divisjoni ühine linnak,
- 4 - vanem (S-75) positsioonide ala.

Aluskaart: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 10. Rohuneeme uus raketibaas (S-125). Aerofoto 1965.

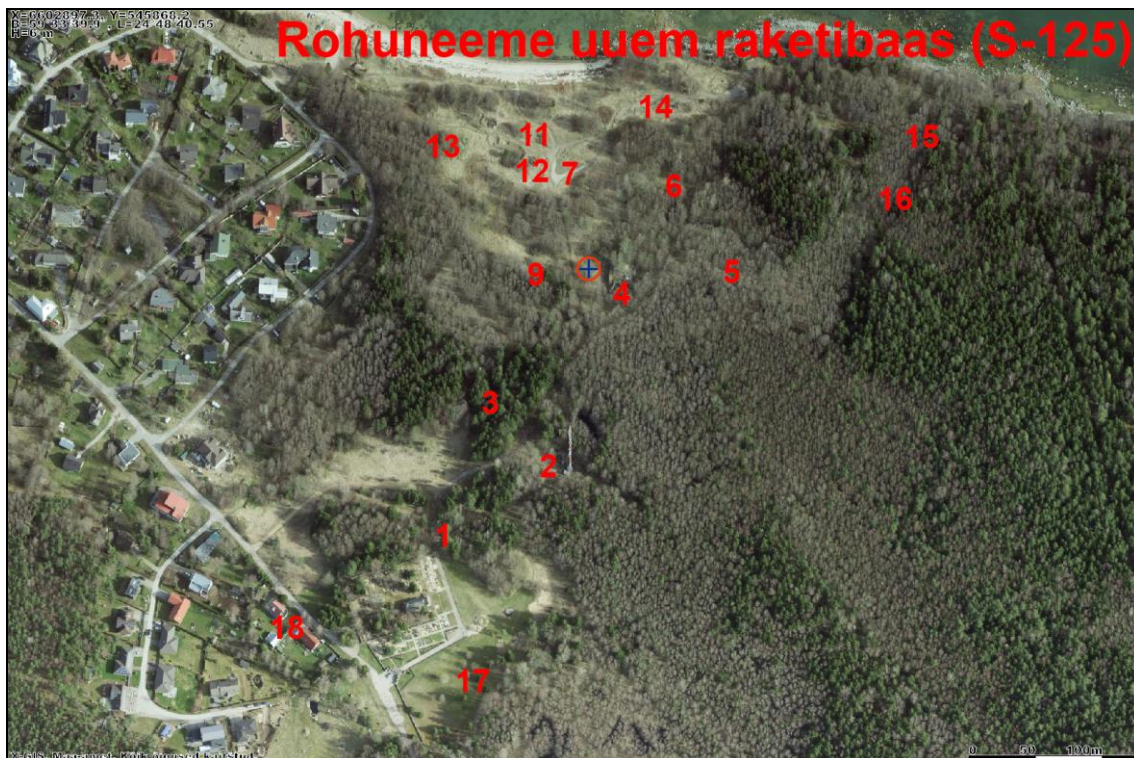
Allikas: Chrono Estonia

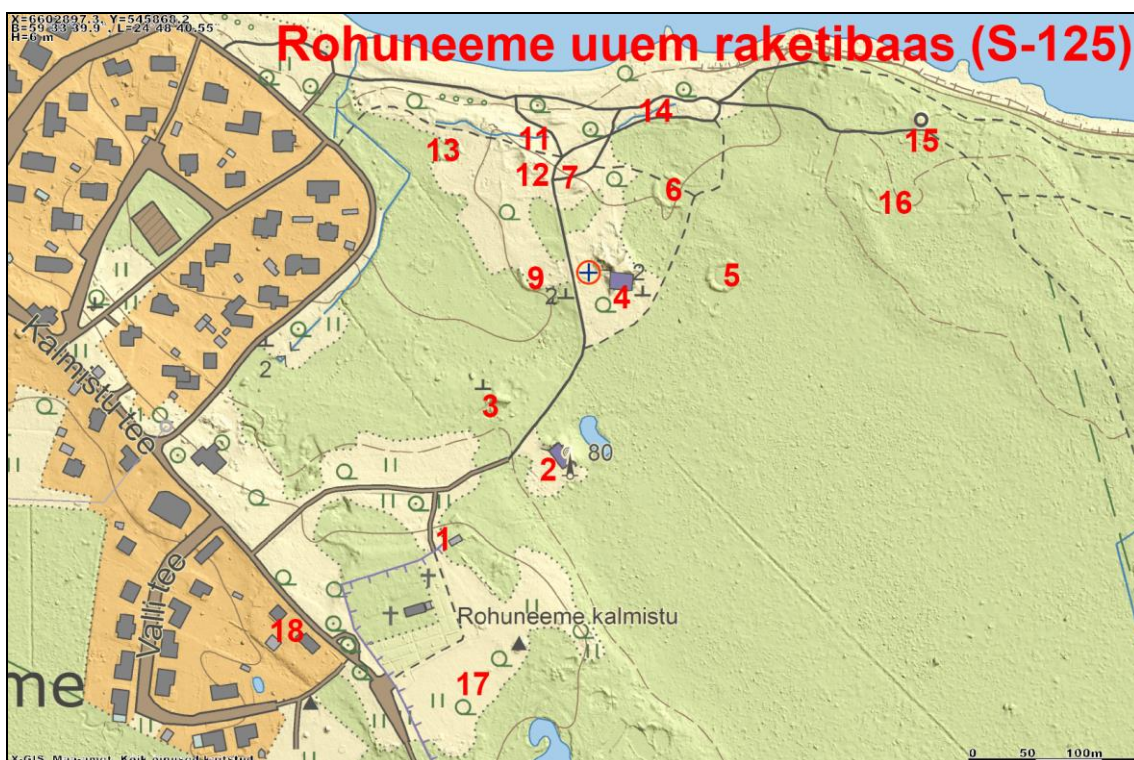
Skeem 11. Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Aerofoto 1967.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 12. Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Aerofoto 1995.
Allikas: Chrono Estonia

Skeem 13. Rohuneeme uuema raketibaasi (S-125) objektid. Aluskaart: Maa-ameti Geoportaal

Skeem 14. Rohuneeme uuema raketibaasi (S-125) objektid. Aluskaart: Maa-ameti Geoportaal

1 - radari boks	11 - purustatud dott
2 - raketihoidla (4 boksi)	12 - madal katusega hoone
3 - varjend	13 - suurtükipositsioon?
4 - komandopunkt	14 - kaevikuliin
5 - stardipositsioon	15 - meremärk
6 - stardipositsioon	16 - pettepositsiooni ala
7 - stardipositsioon	17 - linnaku ala
9 - stardipositsioon	18 - ohvitseride elamud

3. Fotod

Foto numbri järel sulgudes on pildifaili number.
Nurksulgudes on objekti number asukohaskeemil.

Foto 1 (500). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Radari (P-12) boks [1].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 2 (504). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Radari boks [1].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 3 (505). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Radari boksist [1] põhja pool on mingi ehitise vare..

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 4 (506). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 5 (509). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2]. Parempoolne väiksem boks on kütteruum / varuosade ladu.

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 6 (510). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 7 (513). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

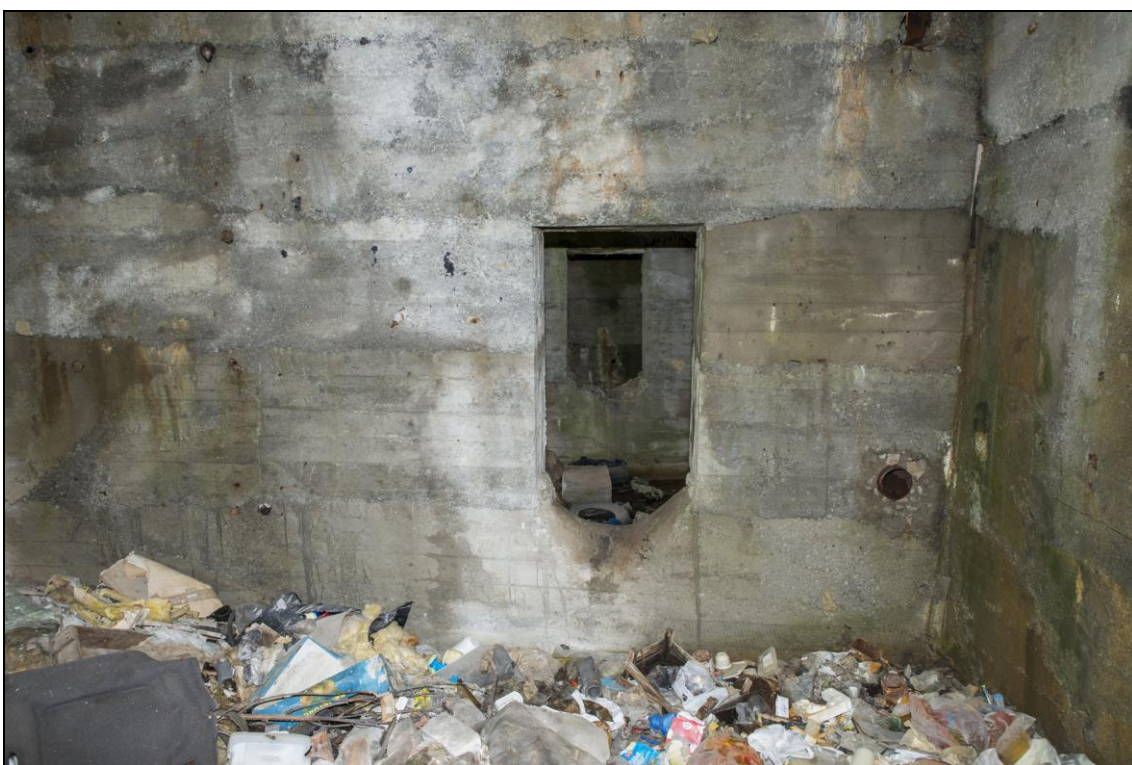

Foto 8 (515). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 9 (520). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 10 (522). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 11 (525). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 12 (527). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 13 (530). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Raketihoidla [2].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 14 (532). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 15 (533). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 16 (534). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 17 (537). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 18 (538). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 19 (540). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 20 (541). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3]. Küttekolle tundub olevat hilisemast ajast.
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 21 (544). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 22 (549). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3]. Uste ruloodest on säilinud ainult mõned detailid.
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 23 (551). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3]. Sissepääsu varjab massiivne sein, aga selles on ava täpselt uksega kohakuti (!).

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 24 (553). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 25 (554). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Varjend [3].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 26 (555). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Tee linnaku poolt positsioonidele, taga paistab komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 27 (556). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 28 (560). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 29 (562). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 30 (563). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 31 (565). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 32 (569). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 33 (573). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 34 (576). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 35 (577). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 36 (581). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 37 (585). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4]. Algupärane puidust uks.

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 38 (586). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 39 (589). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4]. Parkettpõrand!
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 40 (592). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4]. Trepp teise korruse tupa on väga ebaõnnestunud proportsioonidega, täiskasvanud inimesel on seda ebamugav kasutada. Aga tegemist on tüüplahendusega, selliseid käbikutrepe on teisteski komandopunktides. Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 41 (595). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 42 (602). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4]. On toimunud mingid lammutustööd, avade ette on kuhjatud pinnast.
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 43 (604). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 44 (606). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 45 (607). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 46 (614). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 47 (616). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 48 (621). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkti [4] lael on tunnimehe post..
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 49 (623). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 50 (631). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Komandopunkt [4].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 51 (636). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Stardipositsioonid [5-7,9] on kohati üsna vesisel ala, aga madalad pinnasevallid on veel äratuntavad.

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 52 (638). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Stardipositsioonid [5-7,9].

Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 53 (641). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Stardipositsioonid [5-7,9].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 54 (663). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Stardipositsioonid [5-7,9].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 55 (648). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Purustatud dott rannas [11].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 56 (650). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Dott [11].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 57 (652). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Dott [11].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 58 (642). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Vaatluspunkt [12].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 59 (644). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Vaatluspunkt [12].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 60 (647). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Vaatluspunkt [12].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 61 (654). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Kahuripositsioon? [13]
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

Foto 62 (655). Rohuneeme uuem raketibaas (S-125). Kahuripositsioon? [13].
Foto Mart Mõniste 5.04.2017

4. Täiendav info

NSV Liidu ja Venemaa relvajõud Eestis 20. sajandi lõpukümnendil.

Esimene osa: ülevaade Eestis asunud NSV Liidu ja Venemaa relvajõududest (v.a. merevägi). Koostaja Jüri Pärn 2007

1) **94. seniitraketibrigaad**¹ (s/o 56178, kutsung „Plotva“) juhtkonnaga Keila-Joa lähedal Türisalu külas, automatiseeritud komandopunktiga (s/o 56178-A, kutsung „Plotva-1“) Humalas. Väeosa nurgatemplil ja käskkirjades oli asukohaks märgitud Joa asula, kõnekeeles kasutati kohanimena ka „joa“ venekeelset vastet („Vodopad“, sellest tuletati nimetused — „garnizon Vodopad“, „Vodopadovskaja brigada“). See oli suurim ja tähtsaim neljast Eestis asunud seniitraketiväeosast. Brigaadil oli kuni 17 seniitraketidivisjoni² ja 3 tehnilist divisjoni³ Harju- ja Läänemaal. Peamiselt selle brigaadi sõjaväelaste perekondadega oli asustatud kogu Keila-Joa asula, kus 1988.a oktoobris elas 287 perekonda 855 elanikuga, neist 73 peret 204 inimesega elas lammutamisele määratud soome majakestes. 46 inimest 855-st olid „kaotanud sideme väeosaga“. Väeosa juhtkond soovis detailplaneeringuga ettenähtud perede arvu suurendada 392-ni (1200 inimest), seoses sellega, et kavatseti likvideerida elamislinnakud Tabasalus (ilmselt mõeldi Murastet), Saku (tegelikult arvatavasti Vana-Pääskülas, Saku tee lähedal), Paldiskis (ilmselt Leetse ja Paju, ent nende kortereid võis olla Paldiski linnaski) ja Nõval (Kivioja ehk Suurekivi).¹ Keila-Joa loss (mõisa peahoone) oli kasutusel brigaadi ohvitseride klubina (kõnekeeles nimetati ka ohvitseride majaks, ent koosseisutabeli kohaselt oli ta astme võrra madalamal kui ohvitseride maja).

Väeosa moodustati 15.09.1951 NL Mereväeministeriumi Organiseerimise Peavalitsuse direktiivi alusel **3076. kadreeritud seniitsuurtükipolguna**⁴ Tallinnas, 20.09.1951 lülitati ta 8. sõjalaevastiku 95. seniitsuurtükidiviisi koosseisu. 2.11.1952 anti kätte väeosa lahingulipp (ent NSVL ÜNP sellekohane üleandmiskiri kandis kuupäeva 10.06.1952)ⁱⁱ. 1.05.1955 nimetati väeosa ümber **1142. seniitsuurtükipolguks**. 02.1956 relvastuti ümber 85-mm õhutorjekahuritelt 100-mm-stele KS-19-tele. 1.06.1958 formeeriti väeosa ümber **1142. üksikuks seniitsuurtükipolguks**.

1959.a juulis ja novembris sai polk oma relvastusse kahurite asemele kaks esimest seniitraketikompleksi SA-75 „Dvina“ (1. ja 2. seniitraketidivisjon), 1960.a saadi veel kaks kompleksi (3. ja 4. divisjon). 1959. või 1960. aastal muudeti polk **1142. seniitraketipolguks**. Esimesed divisjonid asusid Rohuneemel, Murastes, Leetses, Haapsalu lähedal Karatumal (või Pullapääl?) ja Spithamis (ühe teate järgi oli S-75 divisjon veel 1970.-il ka Naissaarel). 1961.a algul viidi polgu lahingjuhtimine üle uude komandopunkti Kose linnaosas (Tallinna Mereväebaasi KP „Orbita“?), 11.1961 aga Maardu lähedale (Vana-Narva mnt). 1963.a saadi uus kompleks S-75 „Desna“.

08.–09.1964 formeeriti polgus Keila-Joal endisel lennuväljal neli divisjoni (3 tuledivisjoni ning 1 tehniline) kompleksiga S-200 „Angara“. Nende positsioonide rajamine fikseeriti USA luure poolt juba 1964/65.a talvel. Seejuures võeti „Angara’d“ ametlikult relvastusse alles 1967. aastal, järelikult olid siinsed esimesed kompleksid alles eksperimentaalsed, polnud veel kõiki nõutavaid katsetusi läbinud. Grupi esimesed lahinglaskmised kompleksiga S-200 toimusid aga 1967.a augustis.ⁱⁱⁱ

15.03.1966 sai polgust **94. seniitraketibrigaad** (teistel andmetel alles 1968.a suvel, samaaegselt Rakvere ja Saaremaa polkudega^{iv}). 9.01.1967 kolisid brigaadi staap

¹ (зенитная ракетная бригада, зрбр)

² (зенитно-ракетный дивизион, зрдн); neid nimetati ka stardi- e tuledivisjonideks -- стартовые, огневые дивизионы; eesti keeles on nimetatud ka õhutorjekatidivisjonideks

³ (технический дивизион, тдн)

⁴ ehk õhutorjesuurtükipolk; võib tõlkida ka „kahuripolk“ või „suurtükiväepolk“ (кадрированный зенитный артиллерийский полк, зенап, ка зап)

ja juhtkonna allüksused Keila-Joale. 1967.a saabusid relvastusse kompleksid S-125 „Neva“ ja komplekteeriti uued divisjonid (esimestena Nõva lähedal, Maardus, Vana-Pääskülas). 1.09.1969 ühendati S-200 divisjonid grupiks. 1970.a anti käiku maa-alune komandopunkt Humalas. 1971.a relvastati S-75 divisjonid ümber kompleksile S-75M „Volhov“. 1972. a ühitati komandopunkt (s/o 56178-A, kutsung „Plotva“, 1960.-il ja võib-olla ka 70.-te algul „Roza“) 132. raadiotehnilise keskusega Humalas (hilisem 2310. raadiotehniline pataljon, s/o 02428). 11.1973 moodustati kaks S-200 divisjonigrupi, neist üks jäi Keila-Joale ning teine viidi Kohila lähedale Pahklasse. Väeosa sõjaväelased osalesid ka lahingutegevuses Vietnamis, Lähis-Idas (Egiptuses) ja Afganistanis. 1980–82 läksid peaaegu kõik S-125 divisjonid üle kompleksidele S-125M2 („Neva-M2“).

1990–91 asendati S-75 ja S-125 põlvkondade kompleksid moodsamate seniitraketisüsteemidega S-300PS „Volhov M-6S“, moodustati kaks S-300 divisjonigrupi kokku 9 divisjoniga. 9. jaanuaril 1992 viidi S-300 divisjonid Eestist ära ja 1992–93 paigutati need Pihkva oblastisse Ostrovi ning Opotška ümbrusse (Vorontsovo, Jelinõ, Krjuki, Krasnogorodskoje jt). Osale brigaadi positsioonidest (nt Paldiski põhjapoolne divisjon) olid 1992–93 paigutatud Saaremaalt äratoodud 210. brigaadi S-125M divisjonid.

Brigaadi divisjonid jagunesid 1990–92 nelja gruppi:

1) 1. divisjonigrupp⁵ juhtkonna (s/o 56178-Ju, kutsung „Poligon“, varem „Gramotnõi“, algaastail „Orjol“), kolme stardidivisjoni ja ühe tehnilise divisjoniga Keila-Joal. Grupi relvastuses olid kaugtegevusega seniitraketisüsteemid S-200V „Vega“. Grupi allüksused:

- a) 2. seniitraketidivisjon (srdn) (s/o 56178-K, kutsung „Balhašit“).
- b) 3. srdn (s/o 56178-L, kutsung „Germetika“).
- c) 4. srdn (s/o 56178-M, kutsung „Zaznaika“).
- d) 1. tehniline divisjon (s/o 56178-P, kutsung „Izobara“). Selle divisjoni juures asus eraldi aiaga ümbritsetud erihoidla „Granit“ (fortifikatsioonirajatise tüüp, aga nimetati ka „Pantsir’iks“ — vn k „soomus“, hääldatakse pigem „pantsõr“) ehk „rajatis 62“⁶, milles hoiti eristellaažil tuumalõhkepeadega rakette, mis olid Valga lähedal asunud liikuva remondi- ja tehnikabaasi meeskondade poolt laskeseadmeile paigaldamiseks ette valmistatud. Ühe väite järgi pidi neid seal kokku olema vähemalt kuus — igale divisjonile oli ette nähtud kohapeal hoidmiseks kaks tuumapeadega raketti. See on väga tõenäoline, kuna omaaegse vahipostitabeli kohaselt hoiti selle hoidla territooriumil ka kuut vedukautot.

Keila-Joal on insenertehnilised rajatised (pinnasevallid, kaablikraavid, ühendusteel jms) viie S-200 tuledivisjoni jaoks. Algselt asusidki seal kõik viis brigaadi S-200 divisjoni. Moskvast 1970.a? saabunud kõrgetest ülemustest koosnenud kontrollkomisjon olevat käskinud kaks divisjoni viia kaugemale tagalasse. Seepeale kolitigi kaks divisjoni Pahklasse ning hiljem on kahe kompleksi rajatised seisnud enamasti jõude, neid on raketiseadmete paigutamiseks kasutatud vaid lühiajaliselt, õppekogunemiste ajal.

2) 2. divisjonigrupp juhtkonna (s/o 56178-Ja, kutsung „Amjoba“) ja kahe stardidivisjoniga Pahklas (S-200V). Grupi allüksused:

- a) 1. srdn (s/o 56178-I, kutsung „Amjoba“).
- b) 5. srdn (s/o 56178-N, kutsung „Katamaran“). 1980.–90.-il oli see vähendatud koosseisuga.

3) 3. divisjonigrupp juhtkonna ehk süsteemi komandopunktiga⁷ (KPS) nr 1 (s/o 56178-F, kutsung „Vintšester“; kasutati ka kujul „KPS-3“) Sutlepa lähedal Väike-

⁵ (группа дивизионов, гр. д-нов, гр. дн, гр. дндн)

⁶ (сооружение «Гранит», «Панцирь», сооружение 62)

⁷ (командный пункт системы, КПС)

Nõmmkülas, millele allusid kolm kesktegevuskaugusega S-300PS stardidivisjoni ning võib-olla ka tehniline patareid. Kuni 1990. a-ni oli Väike-Nõmmkülas 16. srnd, mille relvastuses oli lähiulatuses seniitraketikompleks S-125M „Neva-M“. Grupi allüksused 1990–92 olid:

- a) 6. srnd (s/o 56178-H, kutsung „Galetšnik“) Rohukülas (Läänemaal). Sõjaväelaste endi seas oli asukoha nimetusena kasutusel Tubriku — seal asunud endise (ja nüüdseks taastatud) küla järgi. Kuni 1990. a-ni oli samas 17. srnd, kompleksiga S-125M.
 - b) 7. srnd (s/o 56178-G, kutsung „Lokotok“) Rohuküla lähedal Nõmme külas (Läänemaal), sõjaväelased kutsusid seda kohta endise küla järgi Karatumaks. Kuni 1990.a-ni oli samas kohas aga 8. srnd, mille relvastuses oli kesktegevuskaugusega seniitraketikompleks S-75M3 „Volhov-M3“. Samas oli ka tuumalõhkepeade hoidla „Pantsir“, mida S-75 puhul nimetati „rajatis 7A“.
 - c) 8. srnd (s/o 56178-U, kutsung „Betonnõi“) Nõva lähedal Kiviojal (Suurekivi bussipeatuse ja metsavahikoha juures, Harjumaal). 1990. a-ni oli seal 15. srnd kompleksiga S-125M.
 - d) Tehniline patareid? Karatumal või Väike-Nõmmkülas?.
- 4) 4. divisjonigrupp juhtkonna ehk süsteemi komandopunktiga (KPS) nr 2 (s/o 56178-V, kutsung „Bõlina“; täht „V“ kuulus 1990. a-ni 6. divisjonile kompleksiga S-75M3; kasutati ka kujul „KPS-4“) Keila-Joal, millele allusid kuus S-300PS stardidivisjoni ja tehniline patareid..
- a) 9. srnd (s/o 56178-T, kutsung „Bespetsšnõi“) Paldiski linna lähedal, endise Paju talukoha juures. 1990. a-ni oli seal 14. srnd kompleksiga S-125M.
 - b) 10. srnd (s/o 56178-D, kutsung „Džinga“) Paldiski linna lähedal Leetse mõisahoones ja selle juures. 1990. a-ni oli seal 7. srnd kompleksiga S-75M3.
 - c) 11. srnd (s/o 56178-Š, kutsung „Bessovka“) Naissaare Põhjakülas. Tõenäoliselt 1991. a-ni oli seal kompleks S-125M. Divisjon loodi 1968. aastal sõjaväelinnakus, milles 1944–1960 oli arvatavasti seniitsuurtükidivisjoni (s/o 22912-) staap.
 - d) 12. srnd (s/o 56178-S, kutsung „Balotšnõi“) Murastes (end. Merekülas). Algselt oli seal vanema kompleksi SA-75 divisjon, hiljem rajati sellest loodesse S-125 positsioonid, 1990.a aga ehitati endise SA-75 (või vahepeal moderniseeritud S-75) vanad positsioonid ümber süsteemi S-300PS paigutamiseks. Sealne divisjon kompleksiga S-125M kandis samuti 12. numbrit, seda ära ei muudetud.
 - e) 13. srnd (s/o 56178-C) algul Laagri lähedal Tännasilmis (kutsung „Vinograd“), hiljem Raudalus (kutsung „Moduljator?“, 06.91? aga „Zastrug“). Kuni 1990. a-ni oli divisjoni relvastuses kompleks S-125M.
 - f) 14. srnd (s/o 56178-R, kutsung „Analog“) Rohuneeme küla lähedal (Viimsi poolsaarel). 1990. a-ni oli seal 9. srnd kompleksiga S-125M (see loodi 1968.a ning algul kandis arvatavasti järjenumbrit 10). Rohuneemele toodi uus süsteem S-300PS kohale 20. märtsi paiku 1990, 2. aprilliks oli ta juba Rohuneeme kalmistu kõrvale üles pandud. Hiljem viidi divisjon arvatavasti kohaliku elanikkonna surve all pisut kaugemale metsa sisse, endise 6. divisjoni (s/o 56178-V, kompleks S-75M3) asukohta. (39 m kõrgune lokaator, mis kaugemalt vaadates meenutas avatud nokaga pardipead, tekitas radiohäireid — segas Soome TV-kanalite vaatamist; Rohuneeme mereäärises elamurajoonis elas aga küllaltki mõjuvõimsaid isikuid, kellega armeel ei sobinud tülli minna).
 - g) Tehniline patareid Keila-Joal?.

Enne süsteemi S-300PS kasutuselevõttu, kuni 1990. a-ni oli brigaadil peale kaugtegevusega S-200V („Vega“) divisjonigruppide (1. ja 2. grupp, 1.–5. srtn ja 1. tdn) veel 3 keskmaa-stardidivisjoni kompleksidega S-75M3 (6.–8. srtn) ja 8 lühimaadivisjoni kompleksidega S-125M1 (9., 11.–17. srtn).^v Sellal olid lisaks neile veel tehnilised divisjonid Raudalus:

5) 2. tehniline divisjon (s/o 56178-Je, kutsung „Moduljator“) teenindas, säilitas ning vedas tuledivisjonidesse kohale kompleksi S-75 modifikatsioonide rakette.

6) 3. tehniline divisjon (s/o 56178-E, kutsung „Džušess“) tegi sedasama S-125 rakettidega.

7) Mõnedel andmetel on Raudalus olnud ka Pahkla divisjonigrupi (S-200) tehniline divisjon (või patarei?), ent seal võidi hoida ka üksnes teatud osa S-200 rakette ning teenindustehnikat, Pahkla divisjonigrupile ja ka raudteetranspordile ligemal. Siiski oli seal 60.-te lõpus ka S-200 tehniline divisjon ja kolm tehnilist divisjoni kokku moodustasid tehnilise baasi. Hiljem saadeti see baas laiali — S-200 tdn viidi Keila-Joale, teised jäid aga Raudallu alles kuni 1990. a-ni.

ⁱ S/o 56178 kiri Harju rajooni peaarhitektile ja s/o 36028-A komandörile, nr 845, 19.10.1988.

ⁱⁱ Доклад „26 лет на страже воздушных рубежей Родины“, u 15.9.1977 (s/o 56178 aastapäevaks).

ⁱⁱⁱ 14dpvo.ucoz.ru.

^{iv} 14dpvo.ucoz.ru

^v Выписка из приказа командира войсковой части 56178 № ..., ... февраля 1990 г. Об организации и несении боевого дежурства в зенитной ракетной бригаде; секретно, 7 с + приложения 1–5 (kuupäeva ja numbrita, trükitud 28.02.1990; selle lk 4 sisaldab tollal brigaadis kasutusel olnud raketikomplekside tüübid).